

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภค ด้วยสติปัญญา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับวัยรุ่น*

Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents

ประทีป พืชมงคล^{1*} และ ญาตาวีมินทร์ พืชมงคล²
Prateep Puchthonglang¹ and Yathaweemint Puchthonglang²

¹กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

¹Department of Social Sciences, Rajamangala University of Technology Lanna, Thailand.

²นักวิจัยอิสระ

²Independent researcher, 128 Huay kaew road, Muang, Chiangmai, Thailand.

*Corresponding Author. Email: Khun_Jedrin@hotmail.com.

Doi : 10.14456/jmcpupeace.2016.49

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอ รูปแบบ องค์ประกอบ ขั้นตอน และผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น กลุ่มเป้าหมาย คือ ปรากฏการณ์ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 11 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ 2 คน อาจารย์ผู้สอน 9 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการในสถานศึกษาจนประสบผลสำเร็จ 3 คน รวม 25 คน สำหรับการพัฒนารูปแบบฯ และนักศึกษา จำนวน 32 คน สำหรับทดลองใช้รูปแบบฯ การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ใช้การวิจัยเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงทดลอง ผลการ

*งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากทุนวิจัยนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

วิจัยพบว่า 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นเป็นการบูรณาการระหว่างพุทธวิธีการสอนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. องค์ประกอบมี 4 ประการ คือ (1) แนวคิดของการจัดการเรียนรู้ (2) สาระการเรียนรู้ (3) แผนการจัดการเรียนรู้ (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ 3. ขั้นตอน มี 4 คือ (1) สนุก (2) สติ (3) สำนึก (4) สาระ 4. ผลการจัดการเรียนรู้พบว่า พฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาของวัยรุ่นทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การดู การอยู่ (ใช้ชีวิต) และการกิน เพิ่มขึ้นทุกด้าน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สามารถสร้างความสนุก ปฏักศรัทธา พัฒนาสติ ส่งเสริมจิตสำนึกของนักศึกษาจนสามารถนำไปใช้เป็นวิถีชีวิต และพัฒนาวิธีคิดของตนเองได้

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้, การบริโภคด้วยสติปัญญา, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This article presents a model, component, process and learning conclusion to develop right consumption behavior based on the philosophy of sufficiency economy for adolescents. The target groups were 11 sages in philosophy of sufficient economy, 2 experts in the learning. 9 professors and 3 school administrators who brought the philosophy of sufficiency economy to manage the educational success, including 25 people for the model development and 32 students for a trial format. The research was mixed methods. Using by documentary research, interview, focus group discussion and experimental research. The results showed that 1. a model of learning conclusion to develop right consumption behavior based on the philosophy of sufficiency economy for adolescents was integrated between Buddhist teachings and philosophy of sufficiency economy, 2. there were four elements i.e. (1) the concept of learning management, (2) substance, (3) learning management plan, (4) critical success factor of learning 3. There are four stages: (1) fun (2) consciousness, (3) realization (4) material. 4. The result of learning management was found that the right consumption behavior of adolescents for 4 sides i.e. listening, viewing, living and eating was increased. Activity based learning was used to create a fun, growing faith and developed conscious awareness of students that can be used as a way of life and develop their own way of thinking.

Keywords: Learning Provision Model, Right Consumption, Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

การบริโภคที่ขาดสติปัญญาเป็นปัญหาสำหรับคนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเยาวชนไทยมีนิสัยวัตถุนิยม ตกเป็นเหยื่อของการบริโภคที่ขาดสติปัญญา การไม่รู้จักรักคิด การบริโภคโดยไม่ใช้สติปัญญาของเยาวชน มิได้เป็นสิ่งที่บั่นทอนศักยภาพการแข่งขันของประเทศในอนาคตเท่าไรนัก หากแต่ยังทำลายอนาคตของตัวเยาวชนเองและทำลายเศรษฐกิจของครอบครัวอีกด้วย สถานการณ์การบริโภคของวัยรุ่นในประเทศไทยจากการวิจัย พบว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการใช้จ่ายใช้สอยในปริมาณที่สูง ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนทางร่างกาย จิตใจ และสังคมในหลายมิติ รวมทั้งเป็นวัยที่มีรายได้ที่ไม่ได้มาจากการทำงาน หรือแม้จะมีบางส่วนที่สามารถหาได้จากการทำงานพิเศษ ก็ไม่ได้มีภาระทางการเงินที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้การใช้จ่ายตามอหิยาศยอาจเป็นไปได้โดยไม่ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วน อีกทั้งเป็นวัยที่ขาดประสบการณ์ในการใช้วิจารณญาณ ทำให้การตัดสินใจซื้อหรือวิธีการบริโภคเป็นแบบใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล และมีความอ่อนไหวต่อสิ่งกระตุ้นภายนอก โดยเฉพาะสิ่งกระตุ้นจากกลยุทธ์ทางการตลาดของสินค้า ซึ่งนับวันจะเข้าใจธรรมชาติและจุดอ่อนไหวของวัยรุ่นมากขึ้น ทำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการบ่มเพาะพฤติกรรมมารบริโภคที่ขาดสติปัญญา (Samutachak, 2014 : 46-69) หรือดังผลการศึกษาพฤติกรรมมารบริโภคอาหารของวัยรุ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า ค่านิยมในการบริโภคอาหารและความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารของวัยรุ่น เกิดจากอิทธิพลของสื่อโฆษณาเป็นปัจจัยสำคัญ (Ruangying, 2016 : 244-264)

นอกจากนี้จากงานวิจัยยังพบว่า ในปัจจุบันเยาวชนเติบโตอยู่ในยุคกระแสบริโภคนิยม กำลังเผชิญกับกระแสค่านิยมเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกอย่างรุนแรง ค่านิยมการบริโภคดังกล่าว ดึงดูดให้เด็กใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ส่งผลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเยาวชนไทยในด้านต่างๆ เช่น ด้านการบริโภคอาหาร ด้านการใช้ชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ซึ่งเป็นที่นิยมเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน พบว่ากลุ่มเยาวชนวัยรุ่นส่วนใหญ่ใช้โซเชียล มีเดียเพื่อความบันเทิงมากกว่าแสวงหาความรู้ ซึ่งความเจริญทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วได้นำค่านิยมแบบวัตถุนิยมเข้ามา ทำให้เกิดความหลงใหลมัวเมามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เยาวชนวัยรุ่นขาดการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลในการใช้ชีวิต ส่งผลให้เกิดสถานการณ์ความยากจนและภาวะความเป็นหนี้ในสังคมไทยเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา (Phoowachanathipong, 2014 : 393-413) โดยเฉพาะปัญหาหนี้ในระบบที่มีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ สภาวการณ์เหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อสร้างความเหลื่อมล้ำและเปราะบางต่อประชากรจำนวนมาก (Charoenratana, S. et al., 2016 :

188) จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีงาม ตามแนวทางที่เหมาะสม มีกระบวนการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ดังงานวิจัยที่พบว่า “กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล ที่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ สามารถนำเสนอผลงานของตนและกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขผลงานต่อไป” (Suwannapha, 2015 : 1-19)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม เพื่อให้พสกนิกรชาวไทยทุกหมู่หล่นำไปปฏิบัติให้เป็นวิถีชีวิต นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ยังทรงเน้นเรื่องสติปัญญา ดังพระบรมราโชวาท เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2552 ความว่า

“... ความเจริญมั่นคงทั้งนั้นจะสำเร็จผลเป็นจริงไปได้ ก็ด้วยทุกคนทุกฝ่ายในชาติ มุ่งที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มกำลัง **ด้วยสติ รู้ตัว ด้วยปัญญา รู้คิด** และด้วยความสุจริต จริงใจ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนอื่น...”

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของเยาวชนไทยรุ่นใหม่ ให้มีจิตสำนึกในการบริโภคด้วยสติ ปัญญา มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง รู้จักพอประมาณในการบริโภคด้วยสติปัญญา คือ พังเป็น ดูเป็น อยู่เป็น และกินเป็น จากเหตุผลข้างต้น เป็นปัจจัยนำมาสู่การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมในการบริโภคด้วยสติปัญญา สามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมในสังคมสารสนเทศและความก้าวหน้าทางวิทยาการทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาอย่างไรเพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่มนุษย์กำลังเผชิญอยู่ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นเรื่องที่ผู้คนในแวดวงการศึกษาในแทบทุกประเทศให้ความสนใจร่วมกัน การมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนของครูซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำและจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อช่วยเด็กให้ค้นพบความสามารถ ค้นหาความรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และพัฒนาความคิดได้ด้วยตัวเอง การสอนมิใช่การยืนอยู่ที่หน้ากระดาน หน้าห้องเรียน แต่เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ อาจอง ชุมชาย ณ ออยุธยา (Jumsai Na Ayudhya, 2016 : 1-2) กล่าวว่า “ปลายทางของการศึกษา คือ อุปนิสัยที่ดีงาม” โดยท่านเชื่อว่า การสอนให้เด็กเป็นคนดีและรู้จักช่วย

เหลือคนอื่นเป็นสิ่งสำคัญ สอดรับกับความคิดของวิจารณ์ พานิช (Panich, 2011 : 17-69) ที่เสนอไว้ว่า “การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ คือทำได้ต้องเรียนเลย จากรู้วิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชาเพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง การเรียนจึงต้องเน้นเรียนโดยการลงมือทำ หรือการฝึกฝนนั่นเอง และคนเราต้องฝึกฝนทักษะต่างๆ ที่จำเป็นตลอดชีวิต” เครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งผู้บริหาร ครู และผู้เรียนบนฐานคิด “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” และ “กระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบ” ในบรรดาศาสตร์ของการสอนนั้น พุทธวิธีการสอนเป็นศาสตร์ที่เน้นการสอนเพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีศักยภาพสูงสุด มีปัญญาสามารถพิจารณาสิ่งต่างๆ ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (Phra Dhammapitaka P.A. Payutto, 1999 : 70-73) ได้เสนอแนะไว้ 4 ประการ คือ 1) สันทัสสนา สอนโดยชี้ชัด 2) สมทปนา สอนโดยชี้ชวนให้ปฏิบัติ 3) สมุตเตชนา สอนโดยเข้าใจให้ปฏิบัติ 4) สัมปหังสนา สอนโดยปลูกใจให้รำลึก การบูรณาการพุทธวิธีการสอนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบนแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอุปนิสัยที่ดีงาม จะช่วยพัฒนาพฤติกรรม การบริโภคด้วยสติปัญญาแก่วัยรุ่นในการพัฒนาตนเอง ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

บทความวิจัยนี้ นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น โดยอธิบายแนวคิดหลักของรูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของการเรียนรู้ ขั้นตอนของการเรียนรู้ และผลการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมบริโภคของวัยรุ่นได้ทุกระดับ

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี (Mixed-method Research: MMR) ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม แล้วนำมาสรุปและเขียนบรรยายเชิงพรรณนา 2) การวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความรู้และความเข้าใจ และแบบวัดพฤติกรรมบริโภคด้วยสติปัญญา ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 32 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเป็นการบูรณาการ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และพุทธวิธีการสอน 4 ประการ คือ 1) สันตัสสนา สอนโดยชี้ชัด 2) สมาทปนา สอนโดยชี้ชวนให้ปฏิบัติ 3) สมุตเตชนา สอนโดยเข้าใจให้ปฏิบัติ 4) สัมปหังสนา สอนโดยปลูกใจให้ร่าเริง เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบฯ สำหรับขั้นตอนการวิจัยมี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 11 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้ 2 คน อาจารย์ผู้สอน 9 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการในสถานศึกษาจนประสบผลสำเร็จ 3 คน รวม 25 คน เพื่อวิพากษ์ ให้ข้อคิดเห็น เสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญา

ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบการวัดความรู้และความเข้าใจและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา และแบบประเมินพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญา

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรการบัญชี ชั้นปีที่ 1 (เทียบโอน) ซึ่งมีผลคะแนนจากการทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่อยู่ในช่วงระหว่างคะแนนต่ำสุด จำนวน 32 คน

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ความพอประมาณ

2) ความมีเหตุผล 3) การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มาบูรณาการกับพุทธวิธีการสอน 4 ประการ ส่วนแนวคิดในการปฏิบัติเพื่อให้พฤติกรรมการบริโภคเป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ อาจารย์ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษานั้น ได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ 1) ต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริง 2) ต้องมีเป้าหมายหรือมีแผนชีวิตเป็นตัวกำหนดเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุผล 3) ต้องมีการวางแผนในการพัฒนา 4) ต้องปฏิบัติตามแผนอย่างสม่ำเสมอและอย่างต่อเนื่อง 5) ต้องมีความซื่อสัตย์และยึดมั่นในปณิธานของตนโดยไม่คิดล้มเลิกกลางคัน ซึ่งวิธีปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้ 1) ทำบัญชีเพื่อควบคุมรายรับ-รายจ่ายของตนเอง 2) ใช้จ่ายเงินตามความจำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ใช้จ่ายเงินเกินรายรับ รู้จักประหยัด และอดออม 3) พยายามปรับลดรายจ่ายเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น 4) ปฏิบัติในการบริโภคทุกด้านให้เป็นไปอย่างพอเพียง โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้ตนเอง โดยอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นเครื่องกำกับในการปฏิบัติทุกชั้นตอน 5) หมั่นตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมการบริโภคของตนเองทุกด้านอยู่เสมอ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ยังบกพร่องให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกระบิโรคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นเป็นการบูรณาการระหว่างพุทธวิธีการสอนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ (1) แนวคิดของการจัดการเรียนรู้ (2) สารการเรียนรู้ (3) แผนการจัดการเรียนรู้ (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ส่วนขั้นตอน มี 4 คือ (1) สนุก (2) สติ (3) สำนึก (4) สาร ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกระบิโรคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 ท่าน มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยโดยรวม 0.4.94

2. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกระบิโรคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น

2.1 แนวคิดของการจัดการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยนำแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาพฤติกรรมและค่านิยม แนวคิดการกระบิโรคด้วยสติปัญญา โดยยึดกรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ท่วง 2 เงื่อนไข สมดุล 4 มิติในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้บูรณาการรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รายวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มสังคมศาสตร์ ระดับปริญญาตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล ออกเป็น 8 หัวข้อย่อยโดยสรุปมาจากพฤติกรรมกระบิโรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อนำมาพัฒนาพฤติกรรมของนักศึกษาใน 4 ด้าน คือ พฤติกรรมการฟัง พฤติกรรมการดู พฤติกรรมการอยู่ (ใช้ชีวิต) และพฤติกรรมการกิน

2.2 สารการเรียนรู้ สำหรับเนื้อหาของการเรียนรู้ คือ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล คณะผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 8 เรื่อง คือ 1) ฟังสิ่งดีดีมีสาระ 2) ฟังธรรมะตามกาลสมัย 3) ใส่ใจข่าวสาร-สาระ 4) ลด ละ ดูหนึ่ง ละคร 5) คิดก่อนรับ-จ่าย อย่างรู้ค่า 6) เล่นกีฬาสร้างภูมิต้านทาน 7) กินอาหารมีประโยชน์และปลอดภัย และ 8) ท่างสุรา เมรัยของมีนเมา

2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 8 แผน สอนแผนละ 2 ชั่วโมง ดังนี้ 1) ฟังสิ่งดีดีมีสาระ 2) ฟังธรรมะตามกาลสมัย 3) ใส่ใจข่าวสาร-สาระ 4) ลด ละ ดูหนึ่ง ละคร 5) คิดก่อนรับ-จ่าย อย่างรู้ค่า 6) เล่นกีฬาสร้างภูมิต้านทาน 7) กินอาหารมีประโยชน์และปลอดภัย 8) ท่างสุรา เมรัยของมีนเมา

2.4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญ 4 ประการที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ ได้ดังนี้ (1) เศรษฐกิจพอเพียง เนื้อหาหลักของการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารโดยยึดปัญหาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ศึกษาพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการดำรงชีวิต/หลักธรรม ศึกษาหลักการทำงานเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ศึกษาพระราชดำรัสและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2) สถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เรื่องราวจากสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น (3) สื่อการสอน กิจกรรมที่ผู้สอนจัดทำขึ้น ครอบคลุมพฤติกรรมกรรมการบริหาร 4 ด้าน คือ พฤติกรรมการฟัง พฤติกรรมการดู พฤติกรรมการอยู่ และพฤติกรรมการกิน พฤติกรรมละ 2 กิจกรรม รวม 8 กิจกรรม และสื่อการสอนที่เป็นวิดีโอเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริ วิดีโอสั้นเกี่ยวกับการบริหาร วิดีโอชีวประวัติคนต้นแบบพอเพียง (4) สมาชิก นักศึกษาในชั้นเรียนมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สมาชิกทุกคนในชั้นเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงทั้งในรูปของกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและเป็นรายบุคคล พร้อมกันนำข้อมูลที่ตนเองได้จากการบันทึกกิจกรรมประจำวัน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารโดยยึดปัญหาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น

คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์พุทธวิธีการสอนทั้ง 4 ประการ มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารโดยยึดปัญหาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน (4 ส) คือ สนุก สติ สำนึก และสาระ มีคำอธิบายดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 สนุก การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยความสนุกสนาน เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารโดยยึดปัญหาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นให้กับนักศึกษา ซึ่งสามารถกระทำได้ดังนี้

1) สร้างประสบการณ์ ด้วยการเสนอตัวแบบ เพื่อเป็นสื่อ นำเข้าสู่บทเรียน การเริ่มต้นจากตัวแบบ ด้วยการนำเสนอพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นสิ่งที่ดีเพราะต้องให้นักศึกษาได้รู้ถึงภูมิหลังความเป็นมาและเจ้าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเป็นทั้งเจ้าของปรัชญาและเป็นแบบอย่างบุคคลที่ประชาชนชาวไทยทุกคนปลาบปลื้ม เคารพเทิดทูนและมีความเลื่อมใสศรัทธาอย่างยิ่ง นอกจากนั้น ตัวแบบด้านความพอเพียงอาจเป็นบุคคลอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษา เช่น ครูอาจารย์และบิดามารดา หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นต้น

2) การสร้างแรงจูงใจ เป็นการกระตุ้นเพื่อโน้มน้าวให้เกิดจิตสำนึก เกิดความรู้สึกที่ดี เพื่อสร้างความศรัทธาก่อนเข้าสู่เนื้อหาที่จะเรียน การจูงใจเป็นหัวใจสำคัญของการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องราวที่จะสอน การนำเสนอด้วยตัวแบบที่น่าสนใจก็จะมีส่วนช่วยกระตุ้นและจูงใจให้สนใจในเรื่องที่จะเรียนได้เป็นอย่างดี และยังสามารถชักจูงให้มีความรู้สึกคล้อยตามได้โดยง่าย

3.2 ขั้นตอนที่ 2 สติ การฝึกให้นักศึกษาได้หยุดจากความสนุกสนานแล้วตั้งสติพิจารณาเพื่อให้เกิดปัญญาพิจารณาสถานการณ์ที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสามารถกระทำได้นี้

1) วิเคราะห์ประสบการณ์ โดยให้อภิปรายซักถามเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นย้ำในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง การอภิปรายซักถามจะช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และยังช่วยให้นักศึกษาเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าและความดีงามที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน การวิเคราะห์พฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงสามารถทำได้ด้วยความสะดวกยิ่งขึ้น

2) การบูรณาการประสบการณ์กับความคิดรวบยอด ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมอย่างถูกต้อง การบูรณาการจะช่วยเชื่อมโยงความรู้พื้นฐานที่นักศึกษามีอยู่ให้สัมพันธ์กับความรู้ใหม่ หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมจากตัวแบบเทียบกับหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วจะทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และภูมิหลังของแต่ละคน แต่ถ้าได้รับการตอกย้ำและเติมเต็มความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจน ก็จะทำให้ นักศึกษาเกิดความคิดรวบยอดและเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีขึ้น

3) พัฒนาความคิดรวบยอด การเชื่อมโยงความรู้และพัฒนาความคิดรวบยอด ไปสู่การสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาความคิดรวบยอดจะช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกคิดหาข้อสรุปเป็นความคิดรวบยอดจากการที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ตามความเข้าใจของตน หากนักศึกษาเกิดความคิดรวบยอดและเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ก็จะสามารถพัฒนาต่อยอดความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวแบบ นำมาเทียบกับพฤติกรรมการบริโภคของตนเอง และสรุปเป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

4) ฝึกปฏิบัติตามความคิดรวบยอด การสร้างสถานการณ์เพื่อทดลองฝึกปฏิบัติพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามตัวแบบ และให้การเสริมแรง การฝึกปฏิบัติโดยมี

ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมจะทำให้ผู้ฝึกปฏิบัติเลียนแบบได้ง่ายขึ้น ซึ่งเมื่อนักศึกษามีความชัดเจนในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเข้าใจพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วจึงควรต้องให้มีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้มีประสบการณ์ตรง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

5) ปรับแต่งความคิดของตัวเอง โดยให้แต่ละคนสรุปความคิดของตนเสนอต่อกลุ่ม และหลอมรวมเป็นข้อสรุปของกลุ่ม การปรับแต่งความคิดเห็นของตัวเอง เป็นการฝึกให้นักศึกษารู้จักพิจารณาสำรวจตนเอง เพื่อหาข้อบกพร่องและหาแนวทางในการพัฒนาด้วยตนเอง เมื่อนักศึกษาได้ผ่านการทดลองฝึกปฏิบัติมาแล้วจากประสบการณ์ตรงที่ได้รับ จะทำให้นักศึกษาสามารถนำพฤติกรรมและความรู้ที่ได้มาเทียบเคียงกับพฤติกรรมของตนเอง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหาข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงต่อไปได้

6) วิเคราะห์และประยุกต์ใช้ ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มคิดโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ จะทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นจากแนวคิดในการพัฒนาพฤติกรรมของตนเองต่อผู้อื่น หลังจากที้นักศึกษาได้สำรวจพบความบกพร่องของตนเองและได้ทดลองค้นหาวิธีที่จะปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมตามความคิดเห็นของตนเองด้วยความสมัครใจแล้ว ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำเสนอแนวคิดของตนเองภายในกลุ่มก่อนเป็นการฝึกวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในโอกาสต่อไป

3.3 ขั้นตอนที่ 3 สำนึก การใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาใช้ปัญญาคิดวิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสีย สาเหตุและผลของพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญา ซึ่งสามารถกระทำไดดังนี้

1) การปลูกฝังคุณธรรม เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีของการนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม การที่นักศึกษาจะมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่ดีได้นั้นจะต้องมาจากการมีพื้นฐานจิตใจที่ดีเป็นทุนเดิมเสียก่อน ปลูกฝังและเสริมสร้างให้เป็นผู้มีคุณธรรมย่อมนำไปสู่การมีจิตใจที่ดีงามและเห็นคุณค่าของการเลือกประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงามที่ถูกต้องที่ควรไปด้วย

2) การปรับพฤติกรรม เพื่อให้พฤติกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งทำได้ทั้งโดยตนเองและโดยผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรมใดๆ ย่อมจำเป็นต้องมีการปรับพฤติกรรมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และการปรับพฤติกรรมจะ

บังเกิดผลดีและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ต้องมาจากความพึงพอใจและความต้องการของผู้ที่จะปรับพฤติกรรม

3) การเสริมแรง เพื่อให้เกิดกำลังใจและเป็นรางวัลในการประพฤติปฏิบัติตนที่ดีงาม เมื่อนักศึกษาแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมก็ควรที่จะต้องได้รับการเสริมแรง เพื่อให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมที่ดีงามต่อไป

4) การขัดเกลาทางสังคม เป็นการเรียนรู้ทางสังคมและการอบรมสั่งสอน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม นักศึกษาจำเป็นต้องได้รับการขัดเกลาให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นไปตามที่สังคมต้องการ เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และไม่ทำตนให้เป็นปัญหาแก่สังคม การเรียนรู้ทางสังคมจะเป็นการขัดเกลาในทางอ้อมที่นักศึกษาแต่ละคนจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้

3.4 ขั้นตอนที่ 4 สาระ การบูรณาการความคิดเพื่อเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจกำหนดแนวทางปฏิบัติของตนเองและสมาชิก แล้วนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติมาเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันกับสมาชิก ซึ่งสามารถกระทำได้นี้

1) กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้ได้รับการพัฒนาพร้อมกันไปในทุกด้านอย่างเป็นธรรมชาติ การเรียนรู้ด้วยการบูรณาการแบบองค์รวม จะช่วยให้นักศึกษารับรู้ และเกิดการเรียนรู้ที่เกิดจากการเชื่อมโยงความรู้จากหลายด้าน ได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้จากสิ่งรอบข้างที่เลียนแบบจากธรรมชาติที่มีความหมายต่อนักศึกษามากกว่าการเรียนรู้แบบแยกส่วนแยกสาระ สามารถเชื่อมโยงความรู้จากหลายๆ ส่วนมาหลอมรวมให้เป็นเรื่องเดียวกันได้ และก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่า

2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนองาน แล้วร่วมกันวิเคราะห์อภิปราย สรุป และเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการนำเสนอผลงานของการที่นักศึกษาได้ไปศึกษาค้นคว้าทั้งด้วยตนเอง และการระดมความคิดจากกลุ่ม เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักสำรวจทั้งตนเอง สำรวจตัวแบบและแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเองและผู้อื่น ซึ่งนักศึกษาจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากการที่ได้ไปศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่างๆ อย่างหลากหลาย

3) การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน การสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนการนำไปปฏิบัติจริง โดยให้มีการเขียนบันทึกประจำวันเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติ ให้มีลายเซ็นรับทราบจากผู้ปกครอง และส่งบันทึกให้อาจารย์ตรวจทุกสัปดาห์ การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันจะช่วยให้พฤติกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันภายใต้เงื่อนไขและข้อตกลงของกลุ่ม โดยทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นรับรู้และยอมรับข้อตกลงร่วมกัน ทำให้เป็นค่านิยมที่ทุกคนต้องยึดถือและปฏิบัติตามกติกาที่ตนเองได้ร่วมคิดร่วมทำ และร่วมเป็นเจ้าของ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาทุกคนยินยอมปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

4) แบ่งปันความรู้และการเผยแพร่ความรู้สู่ผู้อื่น ให้มีการเผยแพร่ความรู้สู่คนรอบข้างหรือบุคคลที่ใกล้ชิด เพื่อให้การพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสร้างเครือข่ายขยายผลไปสู่วิถีชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งตนเอง ครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ

4. ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น

ในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ทั้ง 8 แผน มีข้อค้นพบดังนี้

1. ฟังสิ่งดีดีมีสาระ กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้หลักการ จุดมุ่งหมาย ความสำคัญของการฟัง การดู และการพูด มารยาทของการฟัง การดู และการพูดที่เหมาะสมกับกาลเทศะ หลักการวิเคราะห์ วิเคราะห์เรื่องที่ฟัง ดู และพูด นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการฟัง ดู และพูดในเรื่องที่มีสาระ การฟัง การดูและการพูดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์เรื่องที่ฟัง ดูและพูดตามหลักความจริงและมีเหตุผล จับใจความประเด็นสำคัญของเรื่องที่ฟัง ดูและพูด และสามารถวิเคราะห์ จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นออกจากกันได้ สามารถฟัง ดู และพูดตามหลักวิชาการ และสร้างสรรค์ และรู้จักใช้ปัญญาในการพิจารณาเรื่องที่ฟัง ดูและพูด สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามหลักคุณธรรมจริยธรรมว่าสิ่งไหนดี สิ่งไหนไม่ดี สิ่งไหนมีประโยชน์สิ่งไหนมีโทษ

2. ฟังธรรมะตามกาลสมัย กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเข้าวัดฟังธรรมะ สนทนากับพระภิกษุ ฝึกปฏิบัติตามหลักศาสนพิธี และการฝึกสติเจริญสมาธิภาวนา นอกจากนั้น ยังได้พบกับปราชญ์ชาวบ้านที่มีชื่อเสียงด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และรู้จักการมีอยู่แบบพอเพียง กลุ่มตัวอย่างพยายามลดการบริโภคสินค้าที่ไม่จำเป็นหรือฟุ่มเฟือย ตลอดจนรู้จักเผยแพร่ความรู้และแลกเปลี่ยนกัน เพื่อการดำเนินชีวิต

อย่างพอเพียง ส่วนแนวคิดในการปรับพฤติกรรมการบริโภคของตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ตั้งใจช่วยกันเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ รู้จักการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข คือ การใช้ชีวิต ง่ายๆ และมีสุขภาพที่ดี และปรับพฤติกรรมการบริโภค ให้เหมาะสม ตามสภาพความเป็นอยู่

3. ใส่ใจข่าวสาร-สาระ กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้การสร้างภูมิคุ้มกัน เลือกรับข่าวสาร สาระที่เป็นประโยชน์ รู้ผลดีและพิษภัยของเทคโนโลยีและสื่ออินเทอร์เน็ต และใช้วัฒนธรรม ไทยเป็นภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง ไม่หลงเชื่อ สื่อโฆษณา สามารถคิดไตร่ตรองได้รอบคอบมากขึ้น ส่วนแนวคิดในการปรับพฤติกรรมการบริโภคข่าวสารของตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ตั้งใจปรับ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต โดยใช้เฉพาะที่เกี่ยวกับการเรียนหรือเพื่อการค้นหาข้อมูลในการ ทำรายงาน ลดเวลาในการเล่นเกมส์ คุยโทรศัพท์ เป็นต้น

4. ลดละ ดูหนังละคร กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาและเรียนรู้การใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ การมีจิตอาสาในการช่วยเหลือสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ เวลาจากการดูโทรทัศน์ เทียวเตร ดูหนังละคร ไปทำกิจกรรมเพื่อสังคม หรือหาข้อมูลค้นคว้า หาความรู้ เพื่อให้มีความรู้ รอบคอบ และรู้จักใช้เวลาว่างในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการ วางแผนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคตเพื่อให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และใช้เวลา ว่างในการทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ หรือทำกิจกรรมเพื่อสังคมมากขึ้น

5. คิดก่อนรับ-จ่ายอย่างรู้ค่า กลุ่มตัวอย่าง ได้ศึกษาและเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของตนเอง หาข้อมูล ค้นคว้าหาความรู้ เพื่อให้มีความรู้ รอบคอบ และรู้จักวางแผนสำหรับการประกอบอาชีพเพื่อให้มีความมั่นคงใน การดำรงชีวิต ส่วนแนวคิดในการปรับพฤติกรรมการบริโภคของตนเองพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ตั้งใจปรับพฤติกรรมการบริโภค ในด้านการใช้จ่าย ได้แก่ การเลือกซื้อเฉพาะในสิ่งที่จำเป็น มี การวางแผนการใช้จ่าย ใช้เงินอย่างประหยัดมากขึ้น มีความระมัดระวังและรอบคอบ ใฝ่เรียนใฝ่ รู้ และนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในครอบครัว ช่วยครอบครัวให้ประหยัดมากขึ้น

6. เล่นกีฬาสร้างภูมิต้านทาน กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้หลักการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีใน ตัวเอง โดยเฉพาะภูมิต้านทานด้านร่างกาย การเล่นกีฬาชนิดต่างๆ ประโยชน์ของการออกกำลังกาย ชนิดของกีฬาที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้มีการเล่นกีฬามากขึ้น โดยใช้เวลาหลังตื่นนอน และหลังเลิกเรียนออกกำลังกายมากขึ้น ปรากฏผลให้นักศึกษามี ร่างกายที่แข็งแรง มีความพร้อมในการเรียนมากขึ้น

7. กินอาหารมีประโยชน์และปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างได้รู้จักเปรียบเทียบหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริโภค รู้จักการบริโภคเพื่อการมีชีวิตที่ดี และรู้จักเลือกบริโภค

ความสุขแบบพอเพียง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ตั้งใจไม่ไปรับประทานอาหารตามแบบเพื่อนหรือตามแฟชั่น เช่น การไปรับประทานอาหารประเภทอาหารจานด่วน (Fast food) รู้วิธีการเลือกรับประทานอาหารที่ดี มีคุณค่าทางโภชนาการในปริมาณที่พอดี โดยคำนึงถึงราคาที่เหมาะสม และคุณประโยชน์สูงสุดที่จะพึงได้รับ

8. ห่วงสุขภาพร้ายของมินิเมา กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้อบายมุขและโทษที่เกิดจากอบายมุขว่ามีอะไรบ้าง สามารถวิเคราะห์โทษของอบายมุขต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ตระหนักและมีแนวทางในการลด ละเลิกอบายมุขของตนเองและครอบครัว

ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการปรับพฤติกรรมการบริโภคของตนเองให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้ที่ได้รับการฝึกตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ขั้นตอน พบว่า 1. กลุ่มตัวอย่าง ได้ฝึกปฏิบัติให้ตนเองมีส่วนรับผิดชอบ ในเรื่องการใช้จ่ายของครอบครัวมากขึ้น ได้แก่ การไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ลดการใช้โทรศัพท์มือถือให้น้อยลง ไม่รับประทานอาหารประเภทอาหารจานด่วน (Fast food) และไม่เล่นเกม 2. กลุ่มตัวอย่าง ได้ฝึกการตัดสินใจ เลือกวิธีแก้ปัญหาหรืออุปสรรคด้วยตนเอง และการสร้างความมั่นใจ ได้แก่ เมื่อมีปัญหาเรื่องความเครียด อาจจะมีปัญหามาจากการเงิน ไม่มีเงินเพียงพอในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ก็ต้องประหยัดมากขึ้น และพยายามที่ปรับตัวให้ได้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ (n=32)

พฤติกรรมบริโภคด้วย สติปัญญาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม การจัดการเรียนรู้			หลังเข้าร่วมกิจกรรม การจัดการเรียนรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	ผล	$\bar{X}$	S.D.	ผล
1. ความพอประมาณ	2.09	0.49	ปานกลาง	2.40	0.41	ปานกลาง
2. ความมีเหตุผล	1.88	0.48	ปานกลาง	2.25	0.26	ปานกลาง
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	2.27	0.44	ปานกลาง	2.61	0.29	มาก
4. เงื่อนไขความรู้	2.20	0.38	ปานกลาง	2.56	0.34	มาก
5. เงื่อนไขคุณธรรม	2.67	0.65	มาก	2.75	0.60	มาก
รวม	2.22	0.49	ปานกลาง	2.54	0.38	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาของตนเองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยพบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.22 ส่วนหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.54 แสดงว่านักศึกษาามีพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น

ส่วนผลการประเมินพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาใน 4 ด้าน คือพฤติกรรมการฟัง พฤติกรรมการดู พฤติกรรมการอยู่ (ใช้ชีวิต) และพฤติกรรมการกิน ตลอด 99 วัน ที่ได้บันทึกรายงานตนเองในบันทึกพอเพียง 99 วันพอเพียงเพื่อพ่อ ได้มาจากการอ่านวิเคราะห์ข้อมูลโดยคณะผู้วิจัยและอาจารย์ผู้สอนร่วมกับแบบบันทึกพฤติกรรมที่อาจารย์ผู้สอนบันทึกระหว่างการเรียน และการรายงานตนเองของนักศึกษาผ่านการบันทึกลงในสมุดบันทึกพอเพียง ซึ่งสามารถสรุปพฤติกรรมได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการฟัง นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาพฤติกรรมการฟังของตนเองให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมมากขึ้น โดยนักศึกษาสามารถใช้สติปัญญาพิจารณาไตร่ตรองเรื่องราว ข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยหลักการและเหตุผลมาร่วมพิจารณามากกว่าเดิม เลือกรับฟังสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่ดีแก่ตนเอง โดยเฉพาะข่าวสารและสาระจากวิทยุ โทรทัศน์ การเข้าร่วมประชุมหรือการฟังการบรรยายทางวิชาการในโอกาสต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานราชการต่างๆ จัดขึ้น นอกจากนั้น นักศึกษายังได้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าวัดฟังธรรมะตามโอกาสหรือวันสำคัญทางศาสนา ฟังเจริญสมาธิภาวนา ทำให้สมาธิในการเรียนมากขึ้น ส่วนการพูดคุยโทรศัพท์กับเพื่อนหรือคนรู้จัก นักศึกษาได้ใช้เวลาน้อยลง และพูดคุยเฉพาะเรื่องที่จำเป็น สำคัญ หรือเรื่องการเรียนรู้เท่านั้น ทำให้นักศึกษามีเวลามากขึ้นในการสนทนากับบุคคลในครอบครัวทำให้เกิดความสนิทสนมเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สามารถปรึกษาเรื่องส่วนตัว เรียนรู้กับพ่อแม่หรือญาติพี่น้องได้มากขึ้น

2. พฤติกรรมการดู นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาพฤติกรรมการดูของตนเองให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป นักศึกษาสามารถลดการใช้เวลาในการติดตามดูละครหลังข่าวภาคค่ำได้เพิ่มมากขึ้น โดยเลือกดูเฉพาะข่าวสารและสารคดีที่ให้ความรู้ ทำให้มีเวลาในการทบทวนบทเรียนและอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ นอกจากนั้น การดูหรือการอ่านหนังสือเกี่ยวกับแพชชั่น การ์ตูนหรือนวนิยาย หนังสือเกี่ยวกับซูบิซิดาราลและหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการพนันกีฬา นักศึกษาก็สามารถหลีกเลี่ยงไม่อ่านได้ ส่วนการดูภาพยนตร์หรือดูคลิปวิดีโอในอินเทอร์เน็ต ก็ดูสำหรับการพักผ่อนในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ หรือเวลาที่ต้องการผ่อนคลายจากการเรียนเท่านั้น

3. พฤติกรรมการอยู่ (ใช้ชีวิต) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาพฤติกรรมการอยู่ (ใช้ชีวิต) ของตนให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นตามลำดับ นักศึกษา จะใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ดำเนินชีวิตไปตามปกติตามวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น นักศึกษาได้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีการออมเงินทุกคน งดใช้จ่ายของที่หรูหรา ราคาแพงเกินความจำเป็น ส่วนการใช้สิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว นักศึกษาจะเลือกใช้ของที่ไมแพง แต่ดูดี จะเลือกซื้อเฉพาะที่จำเป็นต้องใช้และใช้อย่างคุ้มค่า สิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นของส่วนรวม ก็จะช่วยกันดูแลรักษา ใช้ตามเวลาและโอกาสอันควรปิด-เปิด และใช้ตามความจำเป็น นักศึกษาได้เข้าร่วมโครงการหรือชมรมเพื่อทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น เช่น ชมรมครูอาสา ชมรมคนจรอาสา ชมรมปันน้ำใจให้น้อง ชมรมศิลปะพื้นบ้าน ลานนา เป็นต้น

4. พฤติกรรมการกิน นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาพฤติกรรมการกินของตนเองให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมมากขึ้น ทั้งจากการสังเกต การสัมภาษณ์และจากบันทึกพอเพียง 99 วันพอเพียงเพื่อพ่อ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกกิน ข้าวเป็นอาหารหลักและชอบกินอาหารแบบไทยและอาหารพื้นเมือง ส่วนอาหารว่างชอบกินผลไม้ไทยและขนมไทย งดอาหารที่มีผลกระทบต่อร่างกาย นักศึกษาใส่ใจคุณภาพและความสะอาดของอาหารมากขึ้น จะดูแลและควบคุมอาหารเพื่อไม่ให้ร่างกายอ้วน หันมาบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และคุณค่าต่อร่างกาย กินผักปลอดสารพิษ ไม่สูบบุหรี่ งดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

ภายหลังจากการทำวิจัยเสร็จแล้ว คณะผู้วิจัยยังคงติดตามพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จากการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้ชีวิตบางช่วงเวลาของนักศึกษา ผลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มในประเด็นการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองใน 5 มิติ ภายหลังจากนักศึกษาเรียนจบรายวิชาแล้ว ทั้งระยะห่าง 1 ปีๆ ละ 1 ครั้ง จนนักศึกษาจบการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ด้านจิตใจ นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง อยู่บนพื้นฐานความเข้มแข็งของตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้ในบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากมีปัจจัยภายนอก และสภาพแวดล้อมได้เข้ามามีอิทธิพลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่นำไปปฏิบัตินั้นยังมีอุปสรรคอยู่บ้าง

2. ด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาถึงแหล่งที่มาของรายได้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ตามอัตภาพของตน แต่ยังมีรายจ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการศึกษา เป็นต้น แต่นักศึกษาบางรายก็

พยายามหารายได้จากการทำงานพิเศษนอกเวลาเรียน เช่น พนักงานร้านสะดวกซื้อ พนักงานร้านเช่าหนังสือ พนักงานร้านอาหาร รับจ้างวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น ทำให้นักศึกษามีรายได้มาช่วยเหลือตนเองในการศึกษาและช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว

3. ด้านสังคม นักศึกษามีการเข้ากลุ่มทางสังคมเพื่อช่วยเหลือคนในสังคมที่ด้อยโอกาส นักศึกษาได้เข้าร่วมโครงการหรือชมรมเพื่อทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น เช่น ชมรมครูอาสา ชมรมคนจรอาสา ชมรมปันน้ำใจให้น้อง ชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมุ่งให้นักศึกษาได้ทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา

4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักศึกษามีความตระหนักในสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมของประเทศ ได้แก่ 1) น้ำมันเชื้อเพลิง ได้แก่การลดปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงโดยเปลี่ยนเป็นการใช้แก๊สแทน การเดินทางไปรถคันเดียวกัน 2) น้ำ ได้แก่ การประหยัดน้ำปิดก๊อกน้ำทุกครั้ง การนำน้ำที่ใช้ในการล้างผักหรือล้างจานมารดน้ำต้นไม้เป็นการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรน้ำ 3) พลังงานไฟฟ้า ได้แก่ มีการปิดไฟ ปิดแอร์เมื่อไม่ใช้แล้ว

5. ด้านวัฒนธรรม นักศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทย เช่น ยังปฏิบัติตามวัฒนธรรมแบบไทยทั้งการแต่งตัวโดยเสื้อผ้าพื้นเมือง กิริยามารยาทที่เป็นแบบไทย ยังรวมตัวกันตั้งเป็นชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนาในการแสดงและสอนศิลปะพื้นบ้านล้านนาทั้งดนตรี การฟ้อน และการแสดงแบบล้านนา เป็นต้น

สรุปได้ว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิต พฤติกรรมการฟัง พฤติกรรมการดู พฤติกรรมการอยู่ (ใช้ชีวิต) และพฤติกรรมการกินไปในทางที่เหมาะสมมากขึ้น

อภิปรายผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่น คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีมูลเหตุมาจากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเน้นว่า “... ความเจริญมั่นคงทั้งนั้นจะสำเร็จผลเป็นจริงไปได้ ก็ด้วยทุกคนทุกฝ่ายในชาติ มุ่งที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มกำลัง ด้วยสติรู้ตัว ด้วยปัญญา รู้คิด และด้วยความสุจริต จริใจ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนอื่น...” ผลการวิจัยค้นพบว่า ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น ควรให้ความสำคัญกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้สอน ผู้เรียนและผู้ปกครองจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้และถูกต้องชัดเจนไปในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาต้องเกิดจากความศรัทธาและความพึงพอใจ คือ ต้องให้ระเบิดมาจากข้างในจริงๆ ไม่ใช่การบังคับให้ทำ สอดคล้องกับแนวคิดหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง ภูมิสังคม ระเบิดจากข้างใน และการมีส่วนร่วม ส่วนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การมุ่งใจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อนักศึกษามีความรู้และศรัทธาในหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ผู้สอนต้องปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม มีการทดลองปฏิบัติและต้องนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เมื่อนักศึกษามีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและควร ก็ควรได้รับการเสริมแรงเพื่อเป็นกำลังใจ และมุ่งใจให้อยากปฏิบัติต่อไปอีก ผู้สอนและผู้ปกครองควรเอาใจใส่ดูแล อบรมสั่งสอนและขัดเกลาให้นักศึกษาอย่างใกล้ชิด จริงจังและสม่ำเสมอ เพื่อให้การพัฒนาพฤติกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนและผู้ปกครองควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเข้าใจความต้องการของนักศึกษาด้วยเป็นไปตามหลักการจัดการเรียนรู้และพุทธวิธีสอน 4 ประการ

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเอง จะต้องหมั่นตรวจตราและพัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีพฤติกรรมการบริโภคตามที่สังคมปรารถนา ผู้สอนต้องให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สมาชิกทุกคนในชั้นเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงทั้งในรูปของกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและเป็นรายบุคคล พร้อมกับนำข้อมูลที่ตนเองได้จากการบันทึกกิจวัตรประจำวัน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การอภิปรายซักถามจะช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และยังช่วยให้นักศึกษาเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าและความดีงามที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน ถ้าตัวแบบเป็นบุคคลสำคัญที่นักศึกษารู้จักและเลื่อมใสศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เช่น การเป็นแบบอย่างของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งเป็นพฤติกรรมแบบอย่างที่มีความชัดเจนที่คนไทยทุกคนต่างตระหนักและรับรู้กันเป็นอย่างดีแล้ว การวิเคราะห์พฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงสามารถทำได้ด้วยความสะดวกยิ่งขึ้น

สรุป

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นเป็นการบูรณาการระหว่างพุทธวิธีการสอนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบมี 4 ประการ คือ (1) แนวคิดของการจัดการเรียนรู้ (2) สาระการเรียนรู้ (3) แผนการจัดการเรียนรู้ (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ต้องสามารถสร้างความสนุก ปฏิกิริยา พัฒนาสติ ส่งเสริมจิตสำนึก และเพิ่มสาระของเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้จนเป็นวิถีชีวิต วิธีการคิดกับตนเองได้ ส่วนการนำไปใช้ประโยชน์นั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรบิโรคด้วยสติปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวัยรุ่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมกรบิโรคของนักเรียน นักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้ในทุกระดับ

บรรณานุกรม

- Charoenratana, S. et al. (2016). Inequality and Vulnerability among Informal Debt in Thai Society. **Journal of MCU Peace Studies**. 4(1), 188-208.
- Jumsai Na Ayudhya, A. (2016). **Ignite Teacher Network**. Quality Learning Foundation Journal (QLF). 214.
- Panich, V. (2011). **Constructing Learning for Student in the 21 Century**. Bangkok: Sodsri-Saritwong Foundation.
- Phoowachanathipong, K. (2014). **The Cultivational Process of the Consumption Values For Adolescents by the Buddhist Wisdom**. Book of Abstracts and MCU Congress Proceedings. 393-413.
- Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (1999). **Buddhist Methods of Teaching**. Bangkok: Berkman.
- Ruangying, J., Jorajit, S., Janyam, K. (2016). Food consumption behavior of adolescents in Songkhla Province: Synthesis of literacy and factors influencing food consumption behavior. **Journal of Liberal Arts**, Prince of Songkla University. 8(1), 244-264.
- Samutachak, B., Kanchanachitra, M. (2014). What Drives Consumerism in Thai Youth?. **Thammasat University Journal**. 33(1), 46-69.
- Suwannapha, C. (2015). Integrated Learning Management for Thinking Skill Development in A Social Studies Seminar Course for Social Studies Students at MCU: Phrae Campus. **Journal of MCU Peace Studies**. 3(2), 1-19.